

**“Statistika xəbərləri” elmi-praktik
jurnalının redaksiya heyəti**

Baş redaktor

Sakit YAQUBOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Redaksiya heyəti:

Ziyad SƏMƏDZADƏ

iqtisad elmləri doktoru, professor
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü

Şahin SADIQOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Ədalət MURADOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Vahid NOVRUZOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Nazim İMANOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Süleyman QASIMOV

iqtisad elmləri doktoru, professor

Tahir BUDAQOV

tibb üzrə fəlsəfə doktoru

Azər ƏMİRASLANOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Mehman TAĞIYEV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

Saleh MÖVLAMOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

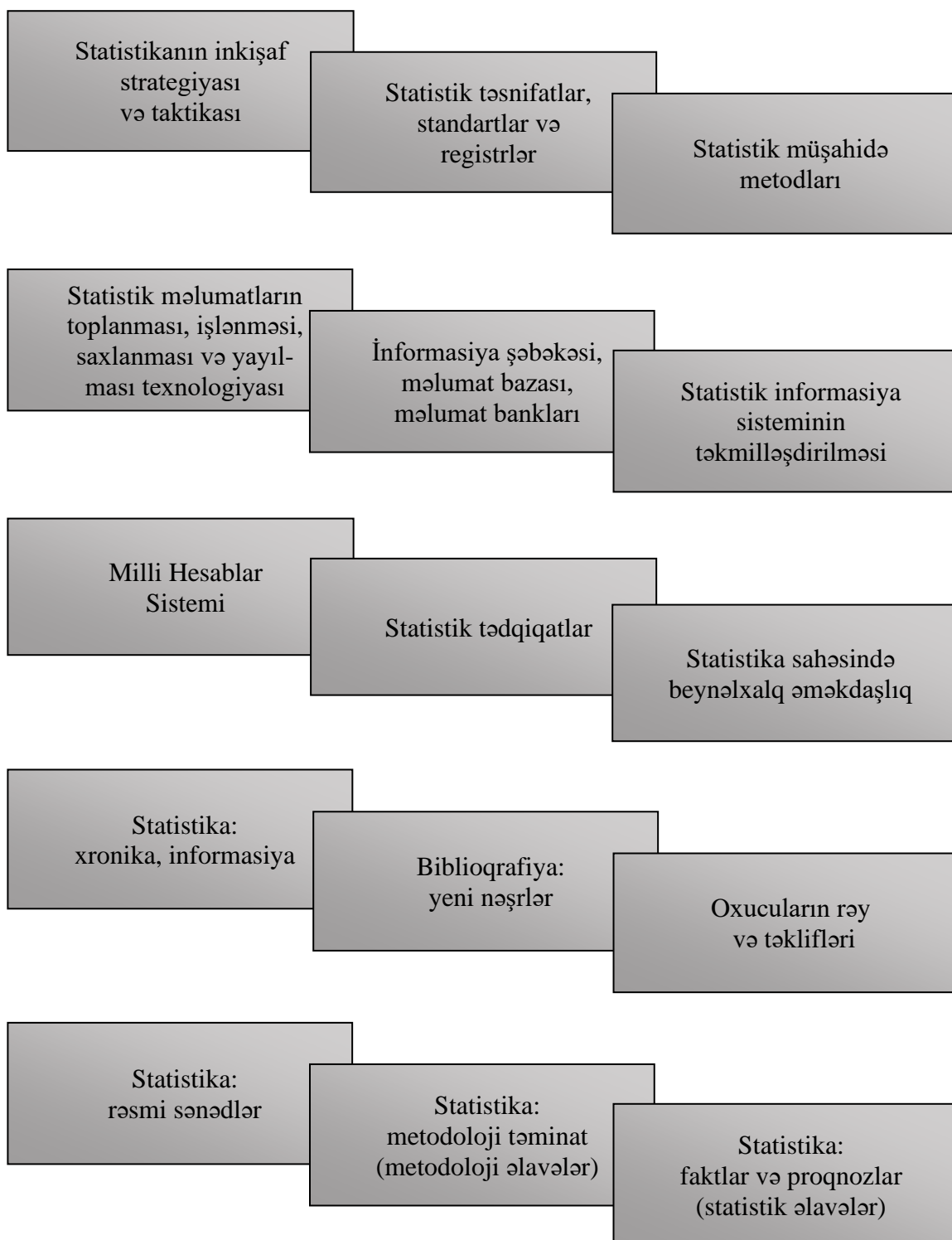
Aleksey PONOMARENKO

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent (Rusiya Federasiyası)

Roumen VESSELİNOV

iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru, dosent (Amerika Birləşmiş Ştatları)

***“Statistika xəbərləri” elmi-praktik jurnalının
rubrikaları***

ОГЛАВЛЕНИЕ

	стр.
<u>ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ</u>	
<i>Агарза Рустамов, Эмра Ибрагимли</i> Аграрная сфера: в новую эпоху развития.....	4
<i>Гюнай Рагимли</i> Оценка мультипликативных эффектов инвестиций, направленных на строительство на освобожденных территориях.....	10
<i>Зарифа Нагиева</i> Роль современных информационных технологий в информационном обществе.....	17
<i>Фикрет Шахбазов</i> Тенденции развития въездного туризма в Азербайджане.....	26
<i>Иса Алиев</i> Тенденции конкуренции в сфере услуг в Азербайджане.....	34
<i>Ульвия Амирова</i> Оценка состояния государственной поддержки освобожденных от оккупации территорий Азербайджана.....	42
<i>Ильхам Джсаббарлы</i> Влияние привлечения иностранных инвестиций на экономическое развитие.....	48
<i>Арзу Сафарова</i> Количество ДТП с травматическими исходами в Азербайджане: эконометрический анализ..	57
<u>МЕТОДОЛОГИЯ</u>	
<i>Фатма Гиблалиева</i> Некоторые аспекты логистики и глобальных логистических систем.....	65
<i>Айбениз Губадова, Сулейман Сулейманзаде</i> Концептуальные подходы к развитию венчурного финансирования в Азербайджане.....	77
<u>ПОКАЗАТЕЛИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ В 2024 ГОДУ</u>	
Макроэкономические показатели.....	86
Производство Валового Внутреннего Продукта.....	88
Средства, направленные на основной капитал по отраслям экономики.....	89
Структура продуктов оборота розничной торговли.....	90
Кредитные вложения в экономику.....	90
Доходы государственного бюджета.....	90
Расходы государственного бюджета.....	91
Грузооборот в транспортном секторе, млн. тон-км.....	91
Грузооборот в транспортном секторе, млн. пассажиро-км.....	92
Показатели внешней торговли Азербайджана со странами-партнерами.....	92
Экспорт важных видов продукции.....	93
Импорт важных видов продукции.....	94
Правила представления статей.....	95

UOT: 338.43

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-4-9

AQRAR SFERA: YENİ İNKİŞAF DÖNƏMİNDƏ

Ağarza Rüstəmov

Naxçıvan Dövlət Universiteti

İqtisadiyyat və marketing kafedrasının müəllimi, i.e.d., professor

Az 7000, Naxçıvan MR, Naxçıvan şəhəri, Atatürk küçəsi

e-poçt: rustemovagariza@ndu.edu.az

Əmrə İbrahimli

Naxçıvan Dövlət Universitetinin magistrantı

Az 6700, Naxçıvan MR, Babək rayon, Nehrəm qəsəbəsi

e-poçt: emreibrahimli2002@gmail.com

Açar sözlər: aqrar sfera, kənd təsərrüfatı, kənd təsərrüfatı sahəsində sahibkarlıq, aqrar-sənaye kompleksi, intensiv və ekstensiv inkişaf, aqrar siyasət, innovasiya siyasəti

Ключевые слова: аграрная сфера, сельское хозяйство, предпринимательство в сельском хозяйстве, агропромышленный комплекс, интенсивное и экстенсивное развитие, аграрная политика, инновационная политика

Keywords: agricultural sector, agriculture, entrepreneurship in agriculture, agro-industrial complex, intensive and extensive development, agrarian policy, innovation policy

Ağarza Rüstəmov, Əmrə İbrahimli

Aqrar sfera: yeni inkişaf dönəmində

Xülasə

Məqalədə qeyri-neft sektorunun əsas sahələrindən biri olan aqrar sfera tədqiq edilir. Aqrar sahəyə aid qəbul edilmiş dövlət proqramları qeyd olunur. Kənd təsərrüfatı sahəsində sahibkarlıq və sahibkarlıq fəaliyyətinin yerinə yetirdiyi funksiyalar izah edilir. Aqrar sektorda innovasiya siyasətinin mahiyyəti açıqlanır. Dövlətin aqrar siyasəti, aqrar sahədə investisiya cəlbediciliyinin mahiyyəti açıqlanır.

Агарза Рустамов, Эмра Ибрагимли

Аграрная сфера: в новую эпоху развития

Резюме

В статье рассматривается аграрная сфера, которая является одной из основных сфер ненефтяного сектора. Отмечаются принятые государственные программы, связанные с аграрной сферой. Затрагиваются вопросы предпринимательства в сельскохозяйственной сфере, а также функции предпринимательской деятельности. Объяснена суть инновационной политики в аграрном секторе, аграрной политики государства. Объяснена природа инвестиционной привлекательности в аграрной сфере.

Agarza Rustamov, Emre Ibrahimli
Agricultural sector: in a new era of development

Summary

The article examines the agrarian sphere, which is one of the main areas of the non-oil sector. The adopted “State Programs” related to the agricultural sector are disclosed. Entrepreneurship in the field of agriculture is explained. The functions performed by entrepreneurial activity in the field of agriculture are explained. Agricultural-industrial complexes are studied. The essence of innovation policy in the agricultural sector is explained. The state’s agrarian policy is being studied. The essence of investment attractiveness in the agricultural sector is explained.

Ədəbiyyat

1. Aqrar sferanın iqtisadiyyatı və idarə edilməsi. Dərslik. prof.İ.Ş.Qarayevin rəhbərliyi ilə. Bakı, “İqtisad Universiteti”, 2011, 522 səh.
2. Quliyev E.A. Aqrar iqtisadiyyat. Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, “Kooperasiya nəşriyyatı”, 2015, 320 səh.
3. Alıyev İ.H. Aqrar sahə modernləşdirmə dönəmində: problemlər və onların həlli yolları. Bakı, 2019, 355 səh.
4. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”.
5. Ataşov Bəyalı. Aqrar sahədə struktur və səmərəlilik problemləri. Bakı, “Kooperasiya nəşriyyatı”, 2017, 536 səh.
- 6.https://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/docs/Issues_papers/HLEF2050_Global_Agriculture.pdf
7. “Economics of agriculture” Kovalenko N.Ya. Moscow, 2004, 384 pages.
8. İ.H. İbrahimov. Sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimlənməsi məsələləri. Bakı, 2010, 240 səh.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 12.12.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.12.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

UOT: 330.567.6

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-10-16

İŞĞALDAN AZAD EDİLMİŞ ƏRAZİLƏRDƏ TİKİNTİYƏ AYRILAN İNVESTİSİYALARIN MULTİPLİKATİV EFFEKTLƏRİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Günay Rəhimli

UNEC İqtisadi Araşdırmalar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun

Makroiqtisadi tədqiqatlar şöbəsinin elmi işçisi

Az1001, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət 6

e-poçt: g.rahimli@unec.edu.az

Açar sözlər: tikinti, işğaldan azad edilmiş ərazilər, yenidənqurma, xərclər-buraxılış modeli, sosial hesablar matrisi

Ключевые слова: строительство, освобожденные территории, реконструкция, модель “затраты-выпуск”, матрица социальных счетов

Keywords: construction, liberated territories, reconstruction, input-output model, social accounting matrix

Günay Rəhimli

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə tikintiyə ayrılan investisiyaların multiplikativ effektlərinin qiymətləndirilməsi

Xülasə

Məqalədə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində “Tikinti”yə ayrılan investisiyaların ölkə üzrə multiplikativ effektləri qiymətləndirilmişdir. Belə ki, xərclər-buraxılış modelindən istifadə edərək istehsal əlaqələri hesabına “Tikinti”yə investisiyaların digər sahələrə birbaşa və dolaylı effektləri qiymətləndirilmiş, həmçinin Sosial Hesablar Matrisi əsasında multiplikator modeldən istifadə edərək bu effektlərlə yanaşı, əhali gəlirlərinin artmasının təsiri də qiymətləndirilmiş və hər iki modelin nəticəsi müqayisə edilmişdir. Həmçinin xərclər-buraxılış cədvəli əsasında əmək və kapital balansı modelləri reallaşdırılaraq bu investisiyaların ölkə üzrə məşğul əhəlinin sayında və əsas fondların həcmində yaratdığı dəyişiklik qiymətləndirilmişdir.

Гюнай Рагимли

Оценка мультипликативных эффектов инвестиций, направленных на строительство на освобожденных территориях

Резюме

В статье оцениваются мультипликативные эффекты по всей стране инвестиций, направленных на строительство на освобожденных территориях Азербайджана. Так, с помощью модели “затраты-выпуск” были оценены прямые и косвенные эффекты инвестиций в строительство на другие сферы, обусловленные производственными отношениями, а с помощью мультипликативной модели на основе Матрицы социального учета, наряду с этими эффектами, был также оценен эффект увеличения доходов населения, и были сопоставлены результаты обеих моделей. Также были реализованы модели баланса труда и капитала на основе таблицы “затраты-выпуск”, и были оценены изменения, вызванные этими инвестициями в численности занятого населения и объеме основных фондов по всей стране.

Gunay Rahimli

Assessment of the Multiplicative Effects of Investments Allocated to Construction in the Liberated Territories

Summary

The article evaluates the multiplicative effects of investments allocated for “Construction” in the liberated territories of Azerbaijan across the country. Thus, using the input-output model, the direct and indirect effects of investments in “Construction” on other areas due to production relations were evaluated, and using the multiplier model based on the Social Accounting Matrix, along with these effects, the effect of increasing population incomes was also evaluated, and the results of both models were compared. Also, labor and capital balance models were implemented based on the input-output table, and the changes caused by these investments in the volume of the employed population and fixed assets across the country were estimated.

Ədəbiyyat

1. Y. Həsənlı, G.Rəhimli. Azərbaycanın 2021-ci ilə aid sosial hesablar matrisinin tərtibi. Statistika xəbərləri. 2024 (4).
2. Gretton P. On input-output tables: uses and abuses, Staff Research Note, Productivity Commission, Canberra, 2013, 28 p.
3. Hasanli Y. And Shabanov S., 2022. Assessment of the effect of education and R&D expenditures on the volume of fixed-assets in Azerbaijan. 9ROXPH, p.216.
4. Hasanli Y., 2011. Azərbaycan iqtisadiyyatının sahələrarası əlaqələrinin modelləşdirilməsi. Bakı: Elm.
5. Hasanli Y., Musayeva F. & Rahimli G. (2020). Assessment of the impact of investment on employment using intersectoral labor balance model. Control And Optimization With Industrial Applications, 203.
6. Leontief W. (1986). Input-output economics. Oxford University Press.
7. Miller R.E. and Blair P.D., 2009. Input-output analysis: foundations and extensions. Cambridge university press.
8. <https://banker.az/isgaldan-azad-edilmis-%C9%99razil%C9%99rd%C9%99-tikinti-qurasdirma-isl%C9%99rin%C9%99-investisiyalar-53-artib/>
9. “2021-ci il üzrə xərclər-buraxılış cədvəli” Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi, (https://www.stat.gov.az/source/system_nat_accounts/).
10. “Azərbaycanın Milli Hesabları”, Statistik məcmuə, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi, Bakı, 2023.
11. Hasanli Y. and Rahimli G., 2023, August. General Equilibrium Models of Azerbaijan Economy: Conceptual View and Multiplier Effects. In 2023 5th International Conference on Problems of Cybernetics and Informatics (PCI) (pp. 1-5). IEEE.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 12.12.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.12.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

İNFORMASIYA CƏMIYYƏTİNDƏ MÜASİR İNFORMASIYA TEXNOLOGİYALARININ ROLU

Zərifə Nağıyeva

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Elmi araşdırmalar və statistik tədqiqatlar şöbəsinin rəisi
AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: zarifa.naghiyeva@stat.gov.az*

Açar sözlər: informasiya cəmiyyəti, informasiya mədəniyyətinin formalaşması, informasiya texnologiyaları, informasiyalaşdırma prosesinin komponentləri, informasiya texnologiyalarının əsas xüsusiyyətləri, Big Data.

Ключевые слова: информационное общество, формирование информационной культуры, информационные технологии, компоненты процесса информатизации, основные характеристики информационных технологий, Big Data.

Keywords: information society, formation of information culture, information technology, components of the informatization process, main features of information technologies, Big Data.

Zərifə Nağıyeva

İnformasiya cəmiyyətində müasir informasiya texnologiyalarının rolu

Xülasə

Müasir informasiya texnologiyalarının rolundan bəhs olunan məqalədə informasiya cəmiyyətinin yüksək səviyyəli kompüter, texniki, proqram və informasiya təminatı olan elm tutumlu texnologiyaların yaradılması, telekommunikasiyadan geniş istifadə, iqtisadi inkişafın müsbət dinamikası kimi xüsusiyyətlərlə xarakterizə olunduğu vurğulanır. Avtomatlaşdırılmış informasiya texnologiyasının əsas məqsədi ilkin məlumatların emalı yolu ilə yeni keyfiyyətdə informasiya əldə etməkdir ki, bunun əsasında da optimal idarəetmə qərarları hazırlanır. Dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da müasir informasiya texnologiyaları cəmiyyətin inkişafının ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni sahələrini əhatə edərək, bütövlükdə cəmiyyətin inkişafına güclü təsir göstərən əsas amillərdən birinə çevrilmişdir.

Universal kompüterləşmə dövründə cəmiyyətin əsas resurslarından biri informasiyadır. İxtisaslı mütəxəssis istənilən nəticəni əldə etmək üçün mövcud məlumatları emal etməyi bacarmalı, bunu düzgün və tez yerinə yetirməlidir. Peşəkar fəaliyyətində informasiya və kompüter texnologiyalarından düzgün istifadə etmək bacarığı hər bir mütəxəssisin ixtisasının ayrılmaz göstəricisinə çevrilir.

Зарифа Нагиева

Роль современных информационных технологий в информационном обществе

Резюме

В статье рассматривается роль современных информационных технологий, подчеркивается, что информационное общество характеризуется такими свойствами, как создание наукоемких технологий с высоким уровнем компьютерного, технического, программного и информационного обеспечения, широкое использование телекоммуникаций, положительная динамика

экономического развития. Основной целью автоматизированных информационных технологий является получение новой качественной информации путем обработки первичных данных, на основе которой принимаются оптимальные управленческие решения. Как и в развитых странах мира, современные информационные технологии в Азербайджане стали одним из основных факторов, оказывающих сильное влияние на развитие общества в целом, охватывая общественно-политическую, социально-экономическую и культурную сферы развития общества.

В эпоху всеобщей компьютеризации одним из главных ресурсов общества является информация. Квалифицированный специалист должен уметь обрабатывать имеющиеся данные для получения желаемого результата, причем делать это правильно и быстро. Умение правильно использовать информационные и компьютерные технологии в профессиональной деятельности становится неотъемлемым показателем квалификации каждого специалиста.

Zarifa Nagieva

The role of modern information technologies in the information society

Summary

The article examines the role of modern information technologies, emphasizing that the information society is characterized by such properties as the creation of science-intensive technologies with a high level of computer, technical, software and information support, widespread use of telecommunications, and positive dynamics of economic development. The main goal of automated information technologies is to obtain new high-quality information by processing primary data, on the basis of which optimal management decisions are made. As in developed countries, modern information technologies in Azerbaijan have become one of the main factors that have a strong influence on the development of society as a whole, covering the socio-political, socio-economic and cultural spheres of society.

In the era of universal computerization, one of the main resources of society is information. A qualified specialist must be able to process the available data to obtain the desired result, and do it correctly and quickly. The ability to correctly use information technology and computer technology in professional activities becomes an integral indicator of the qualifications of each specialist.

Ədəbiyyat

1. М.И. Давидовская, А.И. Лапо, А.Е. Пупцев. Современные информационные технологии. Вильнюс 2008.
2. И. С. Хасеневич. Основы информационных технологий. Минск 2013
3. А.А. Хлебников. Информационные Технологии. КНОРУС • МОСКВА * 2016
4. Ю. Ю. Громов, И. В. Дидрих, О. Г. Иванова, М. А. Ивановский, В. Г. Однолько. Информационные технологии. Тамбов ♦Издательство ФГБОУ ВПО «ТГТУ»♦ 2015
5. <https://7universum.com/ru/tech/archive/item/16306>
6. <https://www.sravni.ru/kursy/info/big-data/>
7. <https://demokrat.az/az/news/82952/azerbaycanda-ve-dunyada-informasiya-texnologiyalarinin-inkisaf-tendensiyalari>
8. https://www.stat.gov.az/source/digital_development/

Мəqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 12.12.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.12.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

UOT: 338.48

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-26-33

AZƏRBAYCANDA GƏLMƏ TURİZMİN İNKİŞAF MEYİLLƏRİ

Fikrət Şahbazov

*Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi
Elmi-Tədqiqat və Statistik İnnovasiyalar Mərkəzinin
Statistik innovasiyaların tətbiqi şöbəsinin aparıcı iqtisadçısı
AZ1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81
e-poçt: parvana.namazova@stat.gov.az*

Açar sözlər: turizm, turizmin inkişafı, turizm sənayesi, inkişaf meyilləri, turist, sərhəd-buraxılış məntəqəsi, qoruqlar

Ключевые слова: туризм, развитие туризма, индустрия туризма, тенденции развития, турист, пункт пересечения границы, заповедники

Keywords: tourism, tourism development, tourism industry, development trends, tourist, border crossing point, reserves

Fikrət Şahbazov

Azərbaycanda gəlmə turizmin inkişaf meyilləri

Xülasə

Məqalədə turizmin tarixindən, sosial-iqtisadi sahə kimi formalaşmasından, ölkəmizdə turizmin inkişaf meyillərindən və gələcək perspektivlərindən bəhs olunmuşdur. Turizmin inkişafı üçün vacib istiqamətlər geniş şəkildə tədqiq edilmişdir. Azərbaycan Respublikasında dövlət tərəfindən turizmin inkişafına göstərilən davamlı dəstək tədbirlərinin müsbət nəticələri göstərilmişdir. Turizm sahəsində olan əsas göstəricilərə dair cədvəllər qurulmuş və müvafiq qrafiklər verilmişdir. 2019-2023-cü illəri əhatə edən bu göstəricilərin müqayisəli təhlilləri aparılmışdır.

Məqalədə ölkəmizin gələcəkdə turizm sahəsinin inkişafına işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının gələcək inkişafının təmin olunması, bu ərazilərdə zəruri infrastrukturun yaradılması, turizm marşrutlarının hazırlanması, təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə və mədəni-tarixi abidələrin bərpası kimi təsir edən amillərdən bəhs olunmuşdur.

Фикрет Шахбазов

Тенденции развития въездного туризма в Азербайджане

Резюме

В статье говорится об истории туризма, его становлении как социально-экономической сферы, тенденциях развития, дальнейших перспективах туризма в нашей стране. Широко исследованы важные направления для развития туризма. Показаны положительные результаты мер постоянной поддержки, оказываемой государством развитию туризма в Азербайджанской Республике. Составлены таблицы основных показателей в сфере туризма и приведены соответствующие графики. Проведен сравнительный анализ этих показателей за 2019-2023 годы.

В статье рассмотрены факторы, влияющие на дальнейшее развитие туристической сферы нашей страны, такие как восстановление освобожденных от оккупации территорий, обеспечение

дальнейшего развития Карабахского и Восточно-Зангезурского экономических районов, создание необходимой инфраструктуры, подготовка туристических маршрутов, эффективное использование природных ресурсов и восстановление культурно-исторических памятников на этих территориях.

Fikret Shahbazov
Development trends of tourism in Azerbaijan
Summary

The article talks about the history of tourism, its formation as a socio-economic field, development trends and future prospects of tourism in our country. Important directions for the development of tourism have been widely studied. The positive results of the continuous support measures provided by the state to the development of tourism in the Republic of Azerbaijan have been shown. Tables on the main indicators in the field of tourism have been created and corresponding graphs have been given. Comparative analyzes of these indicators covering the years 2019-2023 were conducted.

In the article, factors affecting the future development of the tourism sector of our country, such as the restoration of territories freed from occupation, ensuring the future development of Karabakh and Eastern Zangezur economic regions, the creation of necessary infrastructure in these areas, the preparation of tourism routes, the effective use of natural resources, and the restoration of cultural and historical monuments, were discussed.

Ədəbiyyat

1. İ.Hüseynov, N.Əfəndiyeva. Turizmin əsasları. Bakı. 2007.
2. B.Ə.Bilalov. Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi. Bakı. 2006.
3. https://www.azerbaijans.com/content_890_az.html
4. https://anl.az/down/meqale/yeni_az/2011/fevral/159583.htm
5. https://republic.preslib.az/az_c7-5.html
6. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi saytı stat.gov.az
7. https://azertag.az/xeber/son_10_ilde_turizm_sahesinin_inkisafina_dovlet_qaygisi-1842243

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 01.11.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 06.11.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

UOT: 33:311

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-34-41

AZƏRBAYCANDA XİDMƏT SEKTORU ÜZRƏ RƏQABƏT TENDENSİYALARI

İsa Əliyev

*Bakı Biznes Universitetinin doktorantı
AZ1122, Bakı şəhəri, H. Zərdabi küçəsi 88a
e-poçt: isaaliyev55@gmail.com*

Açar sözlər: xidmət sektoru, rəqabət, rəqabət tendensiyası, rəqabət strategiyası, rəqabət siyasəti, Azərbaycan rəqabət

Ключевые слова: сфера услуг, конкуренция, тенденции конкуренции, конкурентная стратегия, конкурентная политика, конкуренция в Азербайджане

Keywords: service sector, competition, competition trends, competition strategy, competition policy, competition in Azerbaijan

İsa Əliyev

Azərbaycanda xidmət sektoru üzrə rəqabət tendensiyaları

Xülasə

Azərbaycanda milli iqtisadiyyatda xidmət sektoru üzrə müxtəlif istiqamətli rəqabət tendensiyaları formalaşmışdır. Buna səbəb olaraq qeyri-neft iqtisadiyyatının inkişaf etdirilməsi üçün xidmət sektoru üzrə sahələrin çeşidli olmasına üstünlük verilməsidir. Xidmət sektorunda fərqli sahələrin təşəkkülü onlara xas rəqabəti mütləq formalaşdırır. Xidmət sektorunun hərtərəfli inkişaf etməsi bank və maliyyə təşkilatlarının inkişafından, bu sferada rəqabət mühitindən birbaşa asılıdır. Xidmət iqtisadiyyatının ağırlığı maliyyə infrastrukturunun üzərinə düşür, ona görə də maliyyə münasibətləri həyata keçirən müəssisələr arasında rəqabət nə qədər sağlam olarsa iqtisadiyyat da bir o qədər dayanıqlı inkişaf edir.

Иса Алиев

Тенденции конкуренции в сфере услуг в Азербайджане

Резюме

В национальной экономике Азербайджана в сфере услуг естественным образом сформировались тенденции конкуренции в различных и специфических направлениях. Возможная причина этого – предпочтение диверсификации сферы услуг для развития не нефтяной экономики. Появление различных направлений в сфере услуг неизбежно создает свою уникальную конкуренцию. Комплексное развитие сферы услуг напрямую зависит от развития банковско-финансовых институтов и конкурентной среды в этой сфере. Основная тяжесть экономики услуг приходится на финансовую инфраструктуру, поэтому чем здоровее конкуренция между предприятиями, осуществляющими финансовые отношения, тем устойчивее будет развиваться экономика.

Isa Aliyev
Competition trends on the service sector in Azerbaijan
Summary

In the national economy of Azerbaijan, competition trends in various and specific directions have been naturally formed in the service sector. The possible reason for this is the preference to diversify the fields in the service sector for the development of the non-oil economy. The thorough advancement of the service sector is intrinsically linked to the progress of banking and financial institutions, as well as the competitive dynamics within this domain. The robustness of the service economy is fundamentally supported by the financial infrastructure; thus, a more vigorous competition among entities engaged in financial transactions correlates with a more stable economic development. Consequently, this article analyzes the competitive trends present in service sector of Azerbaijan, focusing specifically on financial, banking, insurance, and credit organizations.

Ədəbiyyat

1. McNulty P. J. (1968). Economic theory and the meaning of competition. *The Quarterly Journal of Economics*, 82(4), 639-656. <https://doi.org/10.2307/1879604> Accessed 10 Mar. 2024
2. Kurz H. D. (2016). Adam Smith on markets, competition and violations of natural liberty. *Cambridge Journal of Economics*, 40(2), 615–638. <http://www.jstor.org/stable/24695923>
3. Tsoulfidis L., & Tsaliki P. (2019). Competition: Classical and Neoclassical. In *Classical Political Economics and Modern Capitalism* (pp. 197–245). https://doi.org/10.1007/978-3-030-17967-0_5
4. Porter E. (1998). Clusters and the new economics of competition. *Harvard Business Review*. URL: <https://hbr.org/1998/11/clusters-and-the-new-economics-of-competition>
5. Sainsbury L. (2021, March 2). Levelling up the UK's regional economies. *Centre for Cities*. <https://www.centreforcities.org/reader/levelling-up-the-uks-regional-economies/appendix-1-how-other-countries-have-supported-clusters/>
6. Bromberg M. (2023). Herfindahl-Hirschman Index - HHI Definition. *Investopedia*. <https://www.investopedia.com/terms/h/hhi.asp>
7. Aliyeva M. (2023). Assessment of the role of life insurance in strengthening the social protection of the population in the republic of Azerbaijan. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 126-137. <https://doi.org/10.55050/sarad.1211759>
8. Bikker J., & Haaf K. (2002). Measures of Competition and Concentration in the Banking Industry: a Review of the Literature. https://www.dnb.nl/media/o2vdj421/measures_of_competition_and_concentration_in_the_banking_industry.pdf
9. Brien P. (2020). Service industries: Key Economic Indicators. *Commonslibrary.parliament.uk*. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn02786/>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 22.11.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 25.11.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

AZƏRBAYCANIN İŞGALDAN AZAD EDİLMİŞ ƏRAZİLƏRİNƏ DÖVLƏT DƏSTƏYİNİN VƏZİYYƏTİNİN TƏHLİLİ

Ülviyyə Əmirova

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin doktorantı

Az 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: ulviyya.amirova2020@gmail.com

Açar sözlər: bərpa, inkişaf, region, investisiya, məhsul buraxılışı

Ключевые слова: восстановление, развитие, регион, инвестиции, выпуск продукта

Key words: recovery, development, region, investment, product release

Ülviyyə Əmirova

Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə dövlət dəstəyinin vəziyyətinin təhlili

Xülasə

İşğaldan azad edilmiş rayonların 2020-2023-cü illər üçün istehsal və investisiya fəaliyyətinin dinamikasına xüsusi diqqət yetirməklə iqtisadi inkişafının hərtərəfli təhlili verilmişdir. Bölgənin iqtisadi göstəriciləri arasında əsas meylləri və əlaqələri müəyyən etmək üçün korrelyasiya təhlili və zaman sıralarının təhlili üsullarından istifadə edilmişdir. Tədqiqat investisiya fəaliyyəti, infrastrukturun inkişafı və sosial-iqtisadi reintegrasiya daxil olmaqla dövlət inkişaf proqramlarının icrasının təhlilinə əsaslanır. Nəticələr mövcud institusional və iqtisadi məhdudiyətlər şəraitində regional bərpada əhəmiyyətli irəliləyiş nümayiş etdirir. Dövlət dəstəyi kontekstində işğaldan azad edilmiş ərazilərin gələcək inkişafının əsas meylləri və perspektivləri müəyyən edilib.

Ульвия Амирова

Оценка состояния государственной поддержки освобожденных от оккупации территорий

Азербайджана

Резюме

В статье дан комплексный анализ экономического развития Карабахского экономического региона за 2020-2023 годы, особое внимание уделено динамике производственной и инвестиционной активности. Для выявления ключевых тенденций и взаимосвязей между экономическими показателями региона использовались методы корреляционного анализа и анализа временных рядов. Исследование основано на анализе реализации государственных программ развития, включая инвестиционную деятельность, развитие инфраструктуры и социально-экономическую реинтеграцию. Результаты демонстрируют значительный прогресс в восстановлении региона в условиях текущих институциональных и экономических ограничений. Определены основные тенденции и перспективы дальнейшего развития освобожденных территорий с учетом государственной поддержки.

Ulviyya Amirova

Assessment of the state support for the liberated territories of Azerbaijan

Summary

The article provides a comprehensive analysis of the economic development of the Karabakh economic region for 2020-2023, with special attention paid to the dynamics of production and investment activity.

Correlation analysis and time series analysis methods were used to identify key trends and relationships between the economic indicators of the region. The study is based on an analysis of the implementation of state development programs, including investment activities, infrastructure development and socio-economic reintegration. The results demonstrate significant progress in restoring the region in the context of current institutional and economic constraints. The main trends and prospects for further development of the liberated territories in the context of state support are identified.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycanın regionları. Statistik məcmuə. Bakı 2024.
https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/source/regions_2024.pdf
2. “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında AR Prezidentinin Fərmanı, 29 yanvar 2019
3. “Azərbaycan Respublikasının 2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası”, 22 iyul 2022-ci il
4. Məmmədova E., Qarayev E. Postkonflikt ərazilərdə investisiya fondunun yaradılmasının regional investisiya mühitinə təsirinin qiymətləndirilməsi və proqnozlaşdırılması. “Zəfər günü: işğaldan azad edilmiş ərazilərdə iqtisadiyyatın reintegrasiyası” mövzusunda Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin Magistratura şöbəsi Tələbə Elmi Cəmiyyəti ilə birlikdə 5 noyabr 2021-ci ildə keçirilmiş respublika elmi-praktiki konfransın materialları, Bakı - 2021, “Kooperasiya” nəşriyyatı, 300 səh
5. Məmmədov Z.F. Dövlət investisiyaları regional inkişafın amili kimi // Regional iqtisadiyyat, 2023
6. Həsənov A.K. Münaqişədən sonrakı bölgələrdə infrastruktur layihələrinin səmərəliliyi // İqtisadiyyat bülleteni, 2023
7. Səmədzadə Z. Azərbaycanın iqtisadi gücünün təntənəsinə çevrilən quruculuq (yeniləndi).13.09.2023. <https://iqtisadiyyat.com/az/pages/5/news/1533>.
8. Regionlar: Qarabağ iqtisadi rayonu. <https://www.stat.gov.az/source/regions/>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 12.12.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.12.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

UOT: 33.311

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-48-56

XARİCİ İNVESTİSİYALARIN CƏLB EDİLMƏSİNİN İQTİSADI İNKİŞAFA TƏSİRİ

İlham Cabbarlı

*Bakı Dövlət Universitetinin doktorantı,
AZ 1148, Bakı şəhəri, Akademik Zahid Xəlilov küçəsi,23
e-poçt: ilham.jabbar@gmail.com*

Açar sözlər: investisiya, iqtisadi inkişaf, xarici sərmayələr, Ümumi Daxili Məhsul, innovasiya

Ключевые слова: инвестиции, экономическое развитие, иностранные инвестиции, валовой внутренний продукт, инновации

Keywords: investment, economic development, foreign investments, Gross Domestic Product, innovation

İlham Cabbarlı

Xarici investisiyaların cəlb edilməsinin iqtisadi inkişafa təsiri

Xülasə

Xarici sərmayələr dövlətlərin iqtisadi inkişafında, xüsusən də inkişaf etməkdə olan və iqtisadi böyüməkdə olan iqtisadiyyatda mühüm rol oynayır. Həm Birbaşa Xarici İnvestisiyaları, həm də Xarici Portfel İnvestisiyalarını özündə birləşdirən bu investisiyalar böyümənin təşviqi, məhsuldarlığın artırılması və texnoloji irəliləyişlərə təkan vermək üçün vacibdir. Məqalədə xarici investisiyaların cəlb edilməsinin iqtisadi inkişafa təsirinin müxtəlif yolları, onun gətirdiyi faydalar və davamlı artım üçün bu investisiyaların optimallaşdırılmasında ölkələrin üzvləşə biləcəyi çətinliklər araşdırılır.

Ильхам Джаббарлы

Влияние привлечения иностранных инвестиций на экономическое развитие

Резюме

Иностранные инвестиции играют важную роль в экономическом развитии стран, особенно в развивающихся странах. Эти инвестиции, которые включают в себя как прямые иностранные инвестиции (ПИИ), так и иностранные портфельные инвестиции (ИПИ), необходимы для содействия экономическому росту, повышения производительности и стимулирования технологических достижений. В статье рассматриваются различные способы, с помощью которых привлечение иностранных инвестиций влияет на экономическое развитие, выгоды, которые они приносят, а также проблемы, с которыми могут столкнуться страны при оптимизации этих инвестиций для устойчивого роста.

Ilham Jabbarli

The impact of attracting foreign investments on economic development

Summary

Foreign investment plays an important role in the economic development of nations, especially in developing and emerging economies. These investments, which include both Foreign Direct Investment (FDI) and Foreign Portfolio Investment (FPI), are essential for promoting growth, increasing productivity and driving technological advancements. The article examines the various ways in which attracting foreign investment affects economic development, the benefits it brings, and the challenges countries may face in optimizing these investments for sustainable growth.

Ədəbiyyat

1. Avendano R., & Perea, E. (2020). Foreign Direct Investment in Latin America: Challenges and Opportunities. Springer.
2. Baldwin R., & Freeman, R. (2021). The Globotics Upheaval: Globalization, Robotics, and the Future of Work. Oxford University Press.
3. Brada J. C., & Mendez, R. (2022). Multinational Firms, Trade, and FDI Policies in the Emerging Markets. Palgrave Macmillan.
4. Broner F. (2021). International Trade, Foreign Direct Investment, and the Global Economy. McGraw-Hill Education.
5. Chaisse J. (2021). China's International Investment Strategy: Bilateral, Regional, and Global Law and Policy. Oxford University Press.
6. Kim J. D., & Park, C. (2021). FDI in Emerging Markets: The Impact of Globalization and Global Capital Flows. Routledge.
7. Moran T. H. (2022). Foreign Investment and Sustainable Development: Strategies for Developing Countries. Center for Global Development.
8. OECD (2019). FDI in Figures. Organisation for Economic Co-operation and Development. <https://www.oecd.org/investment/FDI-in-Figures-April-2019.pdf>
9. Sauvant K. P., & Reimer J. (2022). Investing in the United States: Is the US Ready for FDI from China?. Edward Elgar Publishing.
10. UNCTAD (2020). World Investment Report 2020: International Production Beyond the Pandemic. United Nations Conference on Trade and Development. <https://unctad.org/webflyer/world-investment-report-2020>
11. World Bank (2020). Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. World Bank. <https://www.doingbusiness.org/en/reports/global-reports/doing-business-2020>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 01.11.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 06.11.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

UOT: 33.303.7

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-57-64

КОЛИЧЕСТВО ДТП С ТРАВМАТИЧЕСКИМИ ИСХОДАМИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Арзу Сафарова

Научно-исследовательский институт экономических исследований

AZ 1001, г.Баку, ул. Истиглаят, 6

e- почта: arzu_safarova@unes.edu.az

Açar sözlər: yol-nəqliyyat hadisələri, piyadalar, yaşayış məntəqələrində YNH, ekonometrik analiz, zaman sırası

Ключевые слова: дорожно-транспортные происшествия (ДТП), пешеходы, ДТП в населенных пунктах, эконометрический анализ, временной ряд

Keywords: road traffic accidents, injury accidents, pedestrian incidents, accidents in populated areas, econometric analysis, time series

Arzu Səfərova

Azərbaycanda ağır xəsarətlə nəticələnən yol nəqliyyat hadisələrinin sayı: ekonometrik analiz Xülasə

Məqsədi: Bu araşdırmanın məqsədi 2017-ci il səviyyəsinə nisbətən xəsarət alanla nəticələnən YNH-lərin sayının 30% azaltmağı hədəfləyən Dövlət Proqramında göstərilən məqsədin həyata keçirilməsini əngəlləyən əsas YNH növlərini müəyyənləşdirməkdir.

Metodologiya: Müəllif 1995-2023-cü illər ərzində statistik məlumatların emalı üçün təsviredici və ekonometrik analiz metodlarından istifadə edir.

Nəticə: Araşdırma zamanı, ciddi xəsarət alan hadisələrin sayının piyadaların iştirak etdiyi qəzalarla və yaşayış məntəqələrində baş verən hadisələrlə sıx korrelyasiyada olduğunu aşkar edilmişdir. Modelin diaqnostik testləri, müstəqil dəyişənlərin asılı dəyişənə təsirinin bir il gecikmə ilə ortaya çıxdığını göstərir ki, bu da inersiya dinamikasına işarə edir. Bundan əlavə, dövlət islahatlarındakı dəyişikliklərin modelin struktur xarakteristikalarına əhəmiyyətli təsir etmədiyini müəyyən olunmuşdur.

Elmi yeniliyi: Bu ekonometrik analiz asılı dəyişən ilə ayrı-ayrı müstəqil faktorlar arasındakı kəmiyyət əlaqələrini ortaya çıxarmağa imkan vermişdir ki, bu da hər bir YNH növünün ayrıca dəyər qiymətləndirilməsinə şərait yaratmışdır.

Praktiki əhəmiyyəti: Analiz nəticələri, xəsarətlə nəticələnən YNH səbəb olan YNH-lərin gələcək tendensiyaları ilə bağlı proqnozlar verməyə imkan yaradır ki, bu da yol təhlükəsizliyini artırmaq məqsədilə effektiv tədbirlərin hazırlanması üçün əsaslı tövsiyələrin formalaşdırılmasına köməklik edir.

Арзу Сафарова

Количество ДТП с травматическими исходами в Азербайджане: эконометрический анализ Резюме

Цель: Целью данного исследования является определение ключевых типов ДТП, препятствующих достижению цели по сокращению числа ДТП с травмами на 30%, установленной в Государственной программе по сокращению тяжёлых травм относительно уровня 2017 года.

Методология: Анализ основан на дескриптивных и эконометрических методах обработки статистических данных за период с 1995 по 2023 годы.

Результаты: В ходе исследования было выявлено, что количество ДТП с тяжёлыми травмами тесно коррелирует с авариями, в которых участвовали пешеходы, а также с инцидентами, произошедшими в населённых пунктах. Диагностические тесты модели показали, что влияние независимых переменных на зависимую проявляется с задержкой в один год, что указывает на инерционную динамику. Более того, было установлено, что изменения в государственных реформах не оказывают значительного влияния на структурные характеристики модели.

Научная новизна: Этот эконометрический анализ позволил выявить количественные взаимосвязи между зависимой переменной и отдельными независимыми факторами, что, в свою очередь, предоставляет возможность провести стоимостную оценку каждого типа ДТП в отдельности.

Практическая значимость: Результаты анализа позволяют сделать прогноз относительно будущих тенденций в области ДТП с травматическими исходами, что способствует формированию обоснованных рекомендаций для разработки эффективных мер по повышению безопасности дорожного движения.

Arzu Safarova

The number of injury-related road traffic accidents in Azerbaijan: an econometric analysis

Summary

Purpose:The aim of this research is to identify the key types of road traffic accidents (RTAs) that hinder the achievement of the goal to reduce the number of injury-causing RTAs by 30%, as set in the State Program for Reducing Severe Injuries relative to the 2017 baseline.

Methodology: The analysis is based on descriptive and econometric methods applied to statistical data from 1995 to 2023.

Results: The study reveals a strong correlation between the number of severe injury RTAs and accidents involving pedestrians, as well as incidents occurring in populated areas. Diagnostic tests of the model indicate that the impact of the independent variables on the dependent variable manifests with a one-year lag, pointing to an inertia effect in the dynamics. Additionally, it was found that changes in government reforms do not significantly affect the structural characteristics of the model.

Scientific novelty: This econometric analysis has identified quantitative relationships between the dependent variable and specific independent factors, which, in turn, enables a cost evaluation of each type of RTA individually.

Practical significance: The results of the analysis allow for the forecasting of future trends in injury-causing RTAs, providing a basis for informed recommendations in the development of effective measures to improve road traffic safety.

Литература

1. Bharath Chakravarthy, S. L. (February 2007 г.). Pedestrian Injuries: Emergency Care Considerations. *Cal J Emerg Med.*, с. 15-21.
2. Borowy, I. (2013). Road Traffic Injuries: Social Change and Development. *Med. Hist.*, с. 108-138.
3. Bunyatov, M. O. (2018). Yol-nəqliyyat hadisələri zamanı piyadaların vurulmasına səbəb olan amillər və onların aradan qaldırılması yolları. *Journal of Theoretical, Clinical and Experimental Morphology*.
4. Dövlət Proqramı. (27 december 2018 г.). “Azərbaycan Respublikasında yol hərəkətinin təhlükəsizliyinə dair 2019–2023-cü illər üçün Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında. Получено June 2024 г., из <https://e-qanun.az/framework/41118>
5. Group, W. B. (2021). Получено May 2024 г., из <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/efc7f523-ce55-5fd0-bc53-bcc4379a2ee5/content>
6. John Rennie Short, L. M.-P. (11 December 2009 г.). No Accident: Traffic and Pedestrians in the Modern City. *Mobilities*, с. 41-59.
7. Jonathan J. Rolison, S. R. (2018). What are the factors that contribute to road accidents? An assessment of law. *Accident Analysis and Prevention*, с. 11-24.
8. Lee, H. (2008). Using the Chow Test to Analyze Regression Discontinuities. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*. 4. .
9. Natalia Distefano, S. L. (2019). Evaluation of the Benefits of Traffic Calming on Vehicle Speed Reduction. *Civil Engineering and Architecture*, с. 200-214.
10. Taleb M. Al-Rousan, A. A.-O. (2021). Characteristics of Crashes Caused by Distracted Driving on Rural and Suburban Roadways in Jordan. *infrastructures*, 6 , с. 10

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 12.12.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.12.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

UOT: 318.47

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-65-76

LOGİSTİKA VƏ QLOBAL LOGİSTİK SİSTEMLƏRİN BƏZİ CƏHƏTLƏRİ

Fatma Qıblalıyeva

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin

Ümumi şöbəsinin Sənədlərin idarə olunması

sektorunun məsləhətçisi vəzifəsini müvəqqəti icra edən,

Bakı Mühəndislik Universitetinin magistrantı

AZ 1136, Bakı şəhəri, İnşaatçılar prospekti 81

e-poçt: fatma.gıblalıyeva@stat.gov.az

Açar sözlər: logistika, qloballaşma, logistik sistemlər, nəqliyyat, dünya iqtisadiyyatı, təşkil, idarəetmə, xüsusi iqtisadi zonalar, terminal

Ключевые слова: логистика, глобализация, логистические системы, транспорт, мировая экономика, организация, управление, особые экономические зоны, терминал

Key words: logistics, globalization, logistics systems, transport, world economy, organization, management, special economic zones, terminal

Fatma Qıblalıyeva

Loistika və qlobal logistik sistemlərin bəzi cəhətləri

Xülasə

Məqalədə logistikanın mahiyyəti və məzmunu açıqlanır, eləcə də müasir dünya iqtisadiyyatında geniş miqyaslı inteqrasiya prosesləri şəraitində qlobal logistika sistemlərinin formalaşdırılmasının sosial və iqtisadi əhəmiyyətindən bəhs edilir.

Bundan əlavə, istehsal və təsərrüfat strukturlarında logistikanın təşkili və idarə edilməsinin ümumiləşdirilmiş alqoritmi verilmiş, logistika idarəetməsində əsas və köməkçi komponentlər arasında əlaqələrin sxematik təsviri verilmişdir.

Məqalədə Avropa, Asiya və Amerika qitələrində qlobal logistika sistemlərinin əhatə dairəsinə xüsusi diqqət yetirilir. Bununla yanaşı, Niderland, Almaniya, Cənubi Koreya, Çin, ABŞ və Kanadada buna bənzər logistika sistemlərinin bəzi xüsusiyyətləri də açıqlanmışdır.

Məqalənin sonunda Azərbaycan Respublikasında qlobal nəqliyyat-logistika sisteminin mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri qısa şəkildə açıqlanır.

Фатма Гиблалиева

Некоторые аспекты логистики и глобальных логистических систем

Резюме

В статье раскрывается сущность и содержание логистики, а также необходимость формирования глобальных логистических систем в условиях масштабных интеграционных процессов в современной мировой экономике. Кроме этого, приводится обобщенный алгоритм организации и управления логистикой в производственно –

хозяйственных и прочих структурах, дается схематическое описание взаимосвязей основных и вспомогательных составляющих в логистиком менеджменте.

Особое внимание уделено освещению глобальных логистических систем континентов Европы, Азии и Америки. В частности, дается некоторая характеристика подобных логистических систем Нидерландов и Германии, Южной Кореи и КНР, а также США и Канады. В конце статьи вкратце описывается нынешнее состояние и перспективы развития глобальной транспортно-логистической системы в Азербайджанской Республике.

Fatma Gibraliyeva
Some aspects of logistics and global logistics systems
Summary

The article reveals in accessible language the essence and content of logistics, and also reveals the need for the formation of global logistics systems in the context of large-scale integration processes in the modern world economy.

In addition, a generalized algorithm for organizing and managing logistics in production and economic structures is provided, and a schematic description of the relationships between the main and auxiliary components in logistics management is given.

Particular attention is paid to covering the global logistics systems of Europe, Asia and the American continents. In particular, some characteristics of similar logistics systems in Holland and Germany, South Korea and China, as well as the USA and Canada are given.

At the end of the article, the current state and prospects for the development of the global transport and logistics system in the Republic of Azerbaijan are briefly revealed.

Ədəbiyyat

1. Гаджинский, А. М. Логистика : учебник / А. М. Гаджинский. — 21-е изд. — Москва: Дашков и К0, 2017. — 420 с.
2. Кренгфуз И.Н. Глобальные логистические ситемы: учебное пособие и практикум. – Алматы. Университет «Туран», 2018. – 320 с.
3. <https://ukrautologistic.com.ua/ru/chto-takoe-logistika/>
4. http://www.kgau.ru/distance/fub_03/eldeshtein/logistika/02_08.html#:~:text=Глобальная%20логистика%20предполагает%20разработку%20стратегии,планов%2C%20поддерживаемых%20на%20межгосударственном%20уровне.
5. <https://www.google.com/search?client=opera&q=Глобальная+логистика&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>
6. <https://www.imemo.ru/publications/periodical/meimo/archive/2020/1-t-64/the-world-at-the-beginning-of-millennium/global-transport-logistics-infrastructure>
7. <https://doi.org/10.20542/0131-2227-2020-64-1-5-14>
8. <https://www.mordorintelligence.com/ru/industry-reports/canada-freight-logistics-market-study>
9. <https://www.google.com/search?client=opera&q=евросоюз+страны&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>
10. <https://www.gju.edu.jo/content/ela-european-logistic-association-8079>
11. https://www.researchgate.net/publication/344055488_Razvitie_transportno-logisticskogo_sektora_v_Germanii
12. <https://elibrary.ru/item.asp?id=44667585>

13. <https://textbook.tou.edu.kz/books/282/7.html> 14.
14. https://nvjournal.ru/article/BUDUSchEE_GLOBALNYH_POSTAVOK_TENDENTsII_V_L OGISTIKE_IZ_KITAJa_I_IH_VLIJaNIE_NA_MIROVOJ_RYNOK/
15. <https://en.glt.company>
16. <https://report.az/infrastruktur/azerbaycanda-logistika-sahesinde-olan-problemler-aciqlanib/>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 07.01.2025

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 09.01.2025

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

UOT: 330.567.6

DOI: 10.338.70/2413-6557-2025-11-1-77-85

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К РАЗВИТИЮ ВЕНЧУРНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Айбениз Губадова

к.э.н., доцент

Азербайджанский Государственный Экономический Университет

AZ 370001, гор. Баку, пр. Бюль-Бюля, корпус С, дом 7, кв.53

Email: a.gubadova@unec.edu.az

Сулейман Сулейманзаде

докторант кафедры «Прикладная экономика»

Азербайджанского Государственного Экономического Университета

AZ 1033, гор. Баку, ул Фаига Юсифова, 29

Email: snzade98@gmail.com

Açar sözlər: startaplar, kommersiyalaşdırma, vençur kapitalı, vençur maliyyələşdirmə, iqtisadiyyatın diversifikasiyası

Ключевые слова: стартапы, коммерциализация, венчурный капитал, венчурное финансирование, диверсификация экономики

Keywords: startups, commercialization, venture capital, venture financing, economic diversification

Aybəniz Qubadova, Suleyman Süleymanzadə

Azərbaycanda vençur maliyyələşdirilməsin inkişafına konseptual yanaşmalar

Xülasə

Müəssisənin maliyyələşdirilməsi müasir iqtisadiyyatın ən dinamik inkişaf edən və əhəmiyyətli alətlərindən biridir, innovasiyaların və texnoloji tərəqqinin stimullaşdırılmasında əsas rol oynayır. Vençur maliyyələşdirməsinin tədqiqi startaplara və innovativ şirkətlərə investisiya proseslərini, amillərini və nəticələrini hərtərəfli təhlil etməyə imkan verən müxtəlif metodoloji yanaşmalardan istifadə etməyi tələb edir. Məqalədə Azərbaycanda vençur maliyyələşdirmənin inkişafına beynəlxalq təcrübə əsasında müəllif tərəfindən hazırlanmış konseptual yanaşmalar təqdim olunur. Onların həyata keçirilməsi riskləri minimuma endirməyə, sənayenin inkişafını sürətləndirməyə və respublikamızı qlobal innovasiya mühitinə inteqrasiya etməyə kömək edəcəkdir. Belə inteqrasiya olunmuş və əlaqələndirilmiş yanaşma Azərbaycana davamlı inkişafın müvafiq dinamikasını və qlobal iqtisadi ekosistemə daha geniş inteqrasiyanı təmin etmək üçün postneft dövründə vençur maliyyələşdirmə potensialından istifadə etməyə imkan verəcək.

Айбениз Губадова, Сулейман Сулеймазаде

Концептуальные подходы к развитию венчурного финансирования в Азербайджане

Резюме

Венчурное финансирование представляет собой один из наиболее динамично развивающихся и значимых инструментов современной экономики, играющий ключевую роль в

стимулировании инноваций и технологического прогресса. Исследование венчурного финансирования требует применения разнообразных методологических подходов, которые позволяют всесторонне анализировать процессы, факторы и результаты инвестиций в стартапы и инновационные компании. В статье представлены выработанные автором, на основе международного опыта, концептуальные подходы к развитию венчурного финансирования в Азербайджане. Их внедрение поможет минимизировать риски, ускорить развитие отрасли и интегрировать нашу республику в глобальную инновационную среду. Такой комплексный и скоординированный подход позволит Азербайджану использовать потенциал венчурного финансирования в постнефтяной период, для обеспечения должной динамики устойчивого развития и еще большей интеграции в глобальную экономическую экосистему.

Aybeniz Gubadova, Suleyman Suleymanzadeh
Conceptual approaches to the development of venture financing in Azerbaijan
Summary

Enterprise financing is one of the most dynamically developing and important tools of the modern economy, playing a key role in stimulating innovation and technological progress. The study of venture financing requires the application of various methodological approaches that allow comprehensive analysis of processes, factors and results of investments in startups and innovative companies. Conceptual approaches to the development of venture financing in Azerbaijan are presented in the article, developed by the author, based on international experience. Their implementation will help to minimize risks, accelerate the development of the industry and integrate our republic into the global innovation environment. Such a complex and coordinated approach will allow Azerbaijan to use the potential of venture financing in the post-oil period, to ensure proper dynamics of sustainable development and even greater integration into the global economic ecosystem.

Литература

1. Lerner, J. & Nanda, R. // Venture Capital's Role in Financing Innovation: What We Know and How Much We Still Need to Learn. Harvard Business School, 2020. (https://www.hbs.edu/ris/Publication%20Files/20-131_fc73af76-3719-4b5f-abfc-1084df90747d.pdf)
2. Национальные приоритеты социально-экономического развития - Азербайджан 2030
3. Warburton, A. (2021). Business Development Companies: Venture Capital for Retail Investors. ERPN: Start-Up & Small Business Finance (Sub-Topic). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3760711
4. Остапенко, О. А. Сравнительная характеристика корпоративных облигаций и банковского кредита / О. А. Остапенко // Теория и практика финансово-кредитных отношений в России: идеи молодых учёных-экономистов: Хабаровский государственный университет экономики и права. Том Вып.10, 2017. – С. 104-107. – EDN YIMUWN. https://elibrary.ru/download/elibrary_28853509_49595773.pdf
5. Greenwood, J., Han, P., & Sánchez, J. M. Venture Capital: A Catalyst for Innovation and Growth. Federal Reserve Bank of St. Louis Review, 2022, 104(2), 120-130. <https://doi.org/10.20955/r.104.120-30>

6. Jeong, J., Kim, J., Son, H., & Nam, D. The Role of Venture Capital Investment in Startups' Sustainable Growth and Performance: Focusing on Absorptive Capacity and Venture Capitalists' Reputation. *Sustainability*, 2020, 12(8), 3447. <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/8/3447>
7. Adams, S. (2021). From orchards to chips: Silicon Valley's evolving entrepreneurial ecosystem. *Entrepreneurship & Regional Development*, 33, 15 - 35. <https://doi.org/10.1080/08985626.2020.1734259>

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 12.12.2024

Təkrar işlənməyə göndərilmişdir: 16.12.2024

Çap üçün qəbul olunmuşdur: 07.03.2025

Korrektor: Aytən Məmmədova
Çapa imzalanmışdır: 11.03.2025